

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL G. N. IR UAB „BŪSTO PASKOLŲ DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. gegužės 18 d. Nr. 242-165
Vilnius

Lietuvos bankas gavo G. N. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo pareiškėja prašo išnagrinėti ginčą, kilusį tarp jos ir UAB „Būsto paskolų draudimas“ (toliau – draudikas) dėl draudiko veiksmų, kuriais galėjo būti pažeistos pareiškėjos teisės.

N u s t a t y t a:

2006 m. gruodžio 8 d. „Swedbank“, AB, (toliau – bankas) ir pareiškėjos sutuoktinis A. N. sudarė būsto kreditavimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – būsto kreditavimo sutartis), pagal kurią bankas A. N. suteikė 159 600 Lt (46 223,35 Eur) būsto kreditą. Galutinis būsto kredito pagal kreditavimo sutartį grąžinimo terminas – 2036 m. gruodžio 8 d.

2006 m. gruodžio 11 d. tarp pareiškėjos G. N., jos sutuoktinio A. N. ir UAB „Būsto paskolų draudimas“ buvo sudaryta draudimo sutartis (draudimo liudijimas Nr. *duomenys neskelbtini*).

2009 m. gruodžio 9 d. A. N. kreipėsi į draudiką su prašymu laikinai vykdyti jo būsto kreditavimo sutartimi priimtus įsipareigojimus grąžinti būsto kreditą, sumokėti palūkanas būsto kreditavimo sutartyje nustatytais terminais, dydžiais ir tvarka ir sumokėti susidariusią skolą.

2009 m. gruodžio 9 d. pareiškėja, jos sutuoktinis A. N. ir draudikas sudarė Mokėjimų draudimo susitarimą Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Mokėjimų draudimo susitarimas), pagal kurį draudikas įsipareigojo „Swedbank“, AB, padengti susidariusią skolą (išskyrus netesybas) ir mokėti mėnesines įmokas bankui 12 mėnesių (nuo 2009 m. gruodžio 30 d. iki 2010 m. lapkričio 30 d.) pagal būsto kreditavimo sutartį. Pareiškėja ir jos sutuoktinis įsipareigojo solidariai pagal šalių sudarytą išmokų grąžinimo grafiką draudikui grąžinti visą draudiko bankui pagal šį susitarimą išmokėtų draudimo išmokų sumą.

2010 m. gruodžio 8 d. buvo sudarytas grąžinimo grafikas Nr. 1 prie Mokėjimų draudimo susitarimo (toliau – grąžinimo grafikas), pagal kurį pareiškėja ir jos sutuoktinis įsipareigojo solidariai bendrovei grąžinti 18 445,23 Lt (5 342,11 Eur), nuo 2010 m. lapkričio 30 d. iki 2020 m. lapkričio 30 d. kiekvieną mėnesį mokant po 153,72 Lt per mėnesį, t. y. 44,52 Eur. Grąžinimų grafike buvo nurodyta ta valiuta, kuri buvo nurodyta būsto kreditavimo sutartyje (litas). Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2015 m. sausio 1 d. nacionalinė Lietuvos Respublikos valiuta yra euras, visos mokėtinos sumos grąžinimo grafike automatiškai pakeistos pagal Lietuvos banko nustatytą oficialų lito ir euro kurso santykį.

Bankui vienašališkai nutraukus su A. N. sudarytą būsto kreditavimo sutartį, draudikas gavo paraišką išmokėti draudimo išmoką ir bankui pervedė 17 995,35 Lt (5 211, 81 Eur). Išmokėjęs draudimo išmoką draudikas su banku pasirašė reikalavimo perleidimo sutartį, pagal ją draudikui perėjo visos banko turimos reikalavimo teisės į nekilnojamąjį ir (arba) kitą turtą, įkeistą pagal būsto kreditavimo sutartį, ir kitos papildomos teisės.

2015 m. liepos 7 d. įsiteisėjo teismo sprendimas iškelti bankroto bylą pareiškėjos sutuoktiniui A. N.. Pareiškėjo sutuoktinė buvo įpareigota padengti įsiskolinimą pagal Mokėjimų draudimo susitarimą. Pareiškėja nurodė, kad per laikotarpį, kol vyko jos sutuoktinio A. N. bankroto bylos procesas, įmokos draudikui pagal grąžinimų grafiką nebuvo mokamos, vadovaujantis

Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 1 punktu, nustatančiu, kad draudžiama fiziniam asmeniui vykdyti visas finansines prievoles, neįvykdytas šio fizinio asmens iki nutarties išskelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos. Per laikotarpį nuo bankroto bylos iškėlimo iki pareiškėjos kreipimosi į Lietuvos banką dienos (2016 m. vasario 10 d) susikauptė 463,28 Eur skola, kurią pareiškėja turėjo gražinti draudikui pagal gražinimų grafiką.

2015 m. rugsėjo 2 d. draudikas gavo pareiškėjos prašymą įsigaliojus sutuoktinio bankrotui sudaryti naują gražinimo grafiką. 2015 m. rugsėjo 8 d. raštu Nr. SB-4468 draudikas pareiškėją informavo, kad pagal gražinimo grafiką yra susidariusi 400,68 Eur skola (2015 m. rugsėjo 8 d.). Draudikas teigė, kad jeigu iki gražinimo grafike nustatytos datos (2015 m. rugsėjo 30 d.) skola bus apmokėta ir bus įmokėta 44,52 Eur einamoji mėnesio įmoka (bendra suma 445,20 Eur), gražinimo grafikas bus pakeistas. Kadangi pareiškėja iki draudiko nustatytos datos nepadengė susidariusios skolos ir neįmokėjo einamosios mėnesio įmokos, draudikas gražinimo grafiko nepakeitė.

2015 m. spalio 5 d. pareiškėja kreipėsi į draudiką, nurodydama, kad pagal gražinimo grafiką susikauptusi 463,28 Eur skola neturi teisinio pagrindo, nes pareiškėjos sutuoktiniui A. N. 2015 m. liepos 7 d. buvo iškelta fizinio asmens bankroto byla. 2015 m. spalio 13 d. raštu Nr. SB -5202 draudikas pareiškėją informavo, kad fizinio asmens bankroto byla yra iškelta tik pareiškėjos sutuoktiniui A. N., o bendraskolei pareiškėjai bankroto byla nėra iškelta, todėl draudikas neturi pagrindo panaikinti pagal Mokėjimų draudimo susitarimą susidariusios skolos.

2015 m. gruodžio 22 d. pareiškėjos sutuoktinis A. N. pateikė draudikui prašymą pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) sumokėtą 3 200 Lt (926,76 Eur) sumą skirti pagal Mokėjimų draudimo susitarimą susidariusiai skolai padengti. 2016 m. sausio 12 d. raštu Nr. SB-199 draudikas informavo, kad negali tenkinti A. N. reikalavimo, nes minėti 926,76 Eur yra sumokėti pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) susidariusiai skolai apmokėti. Taip pat draudikas, siekdamas, kad pareiškėjai nereikėtų sumokėti visos skolos iš karto, pasiūlė susikauptą skolą pridėti prie bendros gražintinos sumos ir paskirstyti per visą likusį laikotarpį (pridėjus skolą prie bendros gražintinos sumos padidėtų mėnesinė įmoka).

Pareiškėja su tokiu draudiko pasiūlymu nesutiko ir 2016 m. vasario 22 d. kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama įvertinti draudiko veiksmų teisėtumą. Kreipimesi pareiškėja nurodė, kad draudikas nepagrįstai reikalauja sumokėti 463,85 Eur skolą, susidariusią pagal Mokėjimų draudimo susitarimą, ir nepagrįstai atsisako įskaityti jos sutuoktinio sumokėtus 926,76 Eur į jos bendrą gražintiną pagal Mokėjimų draudimo susitarimą sumą. Pareiškėja nurodo, kad ji, kaip mokėtoja, turi teisę pasirinkti, kam turi būti skirtos mokėtinos lėšos, o jos sutuoktinio pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) sumokėtos lėšos draudiko buvo naudojamos ne pagal nurodytą paskirtį.

2016 m. kovo 17 d. Lietuvos bankas gavo draudiko atsiliepimą dėl pareiškėjos kreipimesi nurodytų aplinkybių ir argumentų. Draudikas pažymėjo, kad turi dvi reikalavimo teises pagal išmokėtas draudimo išmokas: pagal 2009 m. gruodžio 9 d. pareiškėjos, jos sutuoktinio A. N. ir draudiko sudarytą Mokėjimų draudimo susitarimą Nr. (*duomenys neskelbtini*) ir pagal 2006 m. gruodžio 11 d. pareiškėjos G. N., jos sutuoktinio A. N. ir UAB „Būsto paskolų draudimas“ sudarytą draudimo sutartį. Pagal 2010 m. gruodžio 8 d. sudarytą gražinimo grafiką, nuo 2010 m. gruodžio 30 d. iki 2016 m. vasario 29 d. (Lietuvos banko pranešimo apie atsiliepimo pateikimą draudikui išsiuntimo data) draudikui turėjo būti sumokėta 2 804,76 Eur, tačiau sumokėta tik 2 336,96 Eur, todėl susidarė 467,80 Eur skola (2016 m. kovo 14 d.). Draudikas teigė, kad pareiškėja netinkamai vykdo savo įsipareigojimus draudikui, prisiimtus pagal Mokėjimų draudimo susitarimą. Draudikas nurodė, kad fizinio asmens bankroto byla yra iškelta pareiškėjos sutuoktiniui, o pareiškėjos prievolė pagal Mokėjimų draudimo susitarimą yra solidari, todėl įsiteisėjusi teismo nutartis išskelti bankroto bylą pareiškėjos sutuoktiniui neatleidžia pareiškėjos nuo prievolės tinkamai ir laiku mokėti įmokas pagal bendrovės nustatytą gražinimo grafiką.

Atsiliepime draudikas taip pat nurodė, kad nesutinka su pareiškėjos pateiktu reikalavimu jos sutuoktinio A. N. pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) sumokėtus 926,76 Eur įskaityti į pareiškėjos draudikui gražintiną pagal Mokėjimų draudimo susitarimą sumą, nes pareiškėjos sutuoktinio A. N. sumokėta 926,76 Eur įmoka yra įskaityta mokėjimams pagal draudiko priimtus

sprendimus dėl priverstinio skolos išieškojimo stabdymo pareiškėjui vėluojant vykdyti įsipareigojimus pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) padengti. Draudikas pažymėjo, kad A. N., atlikdamas mokėjimus, nurodė, kad mokėjimų paskirtis – skolos dengimas pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*), todėl draudikas gautas įmokas paskirstė teisingai.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių Lietuvos bankui nurodytus argumentus, darytina išvada, kad ginčas iš esmės kilo dėl tinkamo prievolės pagal Mokėjimų draudimo susitarimą vykdymo bei draudiko atsisakymo pareiškėjos sutuoktinio pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) sumokėtą 926,76 Eur sumą įskaityti į pareiškėjos draudikui grąžintiną bendrą skolos sumą pagal Mokėjimų draudimo susitarimą.

1) *Dėl prievolės pagal Mokėjimų draudimo susitarimą vykdymo*

Visų pirma pažymėtina tai, kad, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalį, šalys, vadovaudamosi sutarties laisvės principu, gali laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises ir pareigas, jei tai neprieštaruoja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisinių santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo, teisingumo principai, gera moralė.

Civilinio kodekso 6.189 straipsnyje nustatyta, kad teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Civilinio kodekso 6.200 straipsnio 1 dalyje nustatyta šalių pareiga sutartis vykdyti tinkamai ir sąžiningai. Sutarties neįvykdymu laikomas bet kokios iš sutarties atsiradusios prievolės neįvykdymas, įskaitant netinkamą įvykdymą ir įvykdymo termino praleidimą (Civilinio kodekso 6.205 straipsnis).

Iš ginčo šalių pateiktos medžiagos nustatyta, kad Mokėjimų draudimo susitarimo 12 punkte šalys susitarė, jog pareiškėja ir jos sutuoktinis A. N. draudikui grąžins visą bankui draudiko pagal šį susitarimą išmokėtų draudimo išmokų sumą, ją mokant pagal šalių sudarytą grąžinimo grafiką. Mokėjimų draudimo susitarimo 6 punkte nustatyta, kad „tuo atveju, jeigu draudėjais yra du ir daugiau asmenų, visų draudėjų prievolės bendrovei pagal šį susitarimą yra solidarios, todėl bendrovė turi teisę reikalauti, kad visas prievolės ar jų dalį įvykdytų tiek visi ar keli draudėjai bendrai, tiek bet kuris iš jų atskirai.“ Civilinio kodekso 6.6 straipsnio 5 dalyje nustatyta kreditoriaus teisė vienam iš skolininkų neįvykdžius solidarios prievolės reikalauti likusią dalį prievolės įvykdyti iš bet kurio kito skolininko arba visų jų bendrai.

Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įsiteisėjus teismo nutarčiai išskelti fizinio asmens bankroto bylą, draudžiama fiziniam asmeniui vykdyti visas finansines prievoleles, neįvykdytas šio fizinio asmens iki nutarties išskelti fizinio asmens bankroto bylą įsiteisėjimo dienos, įskaitant palūkanų, netesybų, mokesčių mokėjimą, išieškoti skolas iš šio fizinio asmens teismo ar ne ginčo tvarka, išskyrus priešpriešinių vienas kitą reikalavimų įskaitymą, kai toks įskaitymas galimas pagal mokesčių įstatymuose nustatytas mokesčio permokos (skirtumo) įskaitymo nuostatas.

Ginčo šalių medžiagoje pateiktais duomenimis, pareiškėjos sutuoktiniui A. N. 2015 m. liepos 7 d. buvo iškelta fizinio asmens bankroto byla. Pareiškėja, remdamasi Fizinių asmenų bankroto įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 1 punktu, nemokėjo įmokų pagal Mokėjimų draudimo susitarimu nustatytą draudimo išmokos grąžinimo grafiką, dėl to susidarė 467,80 Eur (2016 m. kovo 14 d.) skola draudikui. Mokėjimų draudimo susitarime šalys susitarė, kad pareiškėjos ir jos sutuoktinio prievolė draudikui pagal šį susitarimą yra solidari, tai reiškia, kad kreditorius turi teisę reikalauti, kad visas prievolės ar jų dalį pagal sutartį įvykdytų abu skolininkai bendrai arba bet kuris iš jų atskirai. Vertinant pareiškėjos reikalavimo pagrįstumą, svarbu pažymėti ir tai, kad fizinio asmens bankroto bylos iškėlimas vienam iš solidarios prievolės skolininkų nepanaikina kito skolininko pareigos tinkamai vykdyti solidarią prievolę ir negali būti vertinamas kaip solidarios prievolės pasibaigimas. Taigi, vienam iš solidarių skolininkų iškėlus bankroto bylą, kreditoriui išlieka teisė reikalauti, kad prievolę įvykdytų kitas skolininkas.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjos ir jos sutuoktinio prievolė draudikui pagal Mokėjimų draudimo susitarimą yra solidari, pareiškėjos reikalavimas draudikui, remiantis Fizinių asmenų bankroto įstatymo 6 straipsnio 5 dalies 1 punktu, atsisakyti reikalavimo padengti 463,85 Eur skolą (2016 m. vasario 10 d.) pagal grąžinimų grafiką yra vertintinas kaip nepagrįstas.

2) *Dėl 926,76 Eur įskaitymo į įsiskolinimo pagal Mokėjimų draudimo susitarimą grąžinimui*

Pareiškėja kelia reikalavimą draudikui įskaityti 926,76 Eur sumą, sumokėtą jos sutuoktinio A. N. skolai, susidariusiai pagal 2006 m. gruodžio 11 d. draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*), padengti kaip pareiškėjos grąžintą įsiskolinimą pagal Mokėjimų draudimo susitarimą.

Civilinio kodekso 6.138 straipsnis nustato, kad tuo atveju, kai skolininkas turi kelias skolas tam pačiam kreditoriui, įskaitoma laikantis Civilinio kodekso 6.54 ir 6.55 straipsniuose nustatytų įmokų skyrimo eiliškumo taisyklių. Civilinio kodekso 6.55 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad skolininkas, privalantis grąžinti tam pačiam kreditoriui kelias tos pačios rūšies skolas, mokėdamas gali pareikšti, kurią skolą jis grąžina. Iš ginčo šalių pateiktos medžiagos matyti, kad pareiškėjos sutuoktinis, atlikdamas mokėjimus, nurodė įmokų paskirtį, t. y. nurodė, kad 2014 m. vasario 13 d. sumokėti 2 000 Lt, 2014 m. gegužės 11 d. – 400 Lt, 2014 m. birželio 16 d. – 400 Lt, 2014 m. liepos 4 d. – 400 Lt skirti skolai, susidariusiai pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*), apmokėti. Pagal draudiko pateiktą informaciją, šios įmokos pareiškėjo sutuoktinio buvo sumokėtos, siekiant įvykdyti draudiko sprendimo nesikreipti į antstolius dėl pareiškėjo hipoteka bankui įkeisto nekilnojamojo turto pardavimo per varžytynes sąlygas. Kaip matyti iš ginčo medžiagos, draudiko sprendimas atidėti pareiškėjo turto pardavimą varžytynėse buvo priimtas tik su sąlyga, kad pareiškėjas tinkamai vykdys prievolę draudikui pagal draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) ir grąžins pradelstas mokėti sumas pagal draudiko nustatytą grąžinimo grafiką.

Įvertinus tai, kas buvo išdėstyta, nėra pagrindo teigti, kad draudikas įmokas paskirstė kitaip, nei mokėjimo pavedime nurodė pareiškėjos sutuoktinis, todėl pareiškėjos reikalavimas įskaityti 926,76 Eur sumą, sumokėtą jos sutuoktinio A. N. skolai, susidariusiai pagal 2006 m. gruodžio 11 d. draudimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*), padengti pareiškėjos įsiskolinimui pagal Mokėjimų draudimo susitarimą apmokėti vertintinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu bei šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos G. N. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į

teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Vilius Šapoka